

Котикова О.І.,
д.е.н., доцент, зав. каф. економіки сільського господарства
Миколаївський державний аграрний університет

КОНЦЕПЦІЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Відповідно до «Порядку денного на XXI століття» забезпечення стійкого розвитку є, в першу чергу, обов'язком національних урядів згідно з принципом спільної, але диференційованої відповідальності та потребує розробки національних програм і відповідної політики. Отже, в Україні має бути розроблена Концепція стійкого розвитку України, яка повинна лягти в основу Національної стратегії стійкого розвитку – комплексної довготермінової програми розвитку країни. Відтак, нагальною є потреба у розробці Концепції стійкого розвитку землекористування та відповідної Державної програми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковим товариством за роки незалежності розроблено декілька проектів Концепції розвитку земельних відносин, зокрема цьому питанню приділяли увагу такі відомі вчені, як Третяк А.М., Горбулін В.П., Новаковський Л.Я., Греков Л.Д., Євдокимов М.О. Мірошніченко А.М., Некрасова В.Г., Юрченко А.Д. та ін. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. №743-р схвалено Концепцію Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року [1]. Однак Концепції стійкого розвитку сільськогосподарського землекористування, структурний зміст якої враховував би вимоги не лише вітчизняного законодавства, а й європейського досі не розроблено.

Постановка завдання. Розробити Концепцію стійкого розвитку землекористування, яка б враховувала діючі нормативно-правові акти та окремі проекти нормативних документів України та країн Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.01.2008 р. № 121/2008 «Про стан виконання Указу Президента України від 21.11.2005 р. № 1643 «Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель» [2] нами розроблена Концепція стійкого розвитку землекористування в Україні.

Автором наукового обґрунтовано і розроблено Концепцію стійкого розвитку сільськогосподарського землекористування, структурний зміст якої враховує вимоги не лише вітчизняного законодавства, а й європейського (система моніторингу та оцінки).

Основні положення та напрями реалізації Концепції схематично представлені на рис. 1.

Розроблена Концепція включає 7 розділів:

1. Передумови та закономірності переходу сучасного землекористування на модель стійкого розвитку;
2. Оцінка відповідності сучасного землекористування моделі стійкого розвитку;
3. Основна мета;
4. Система моніторингу та оцінки;
5. Механізм реалізації Концепції;
6. Цільові напрями та основні завдання стійкого розвитку землекористування;
7. Очікувані результати та ефективність.

Зупинимось на кожному з розділів Концепції більш детально.

1. Передумови та закономірності переходу сучасного землекористування на модель стійкого розвитку. Нова економічна, політична та екологічна ситуація, яка склалась нині в Україні вимагає перегляду пріоритетів та принципів розвитку держави. В основу взаємодії людини і природи необхідно покласти принцип, який би забезпечував достатній рівень економічної вигоди

за умови врахування обмеженості ресурсів і здатності екосистеми до самовідновлення та стійкості.

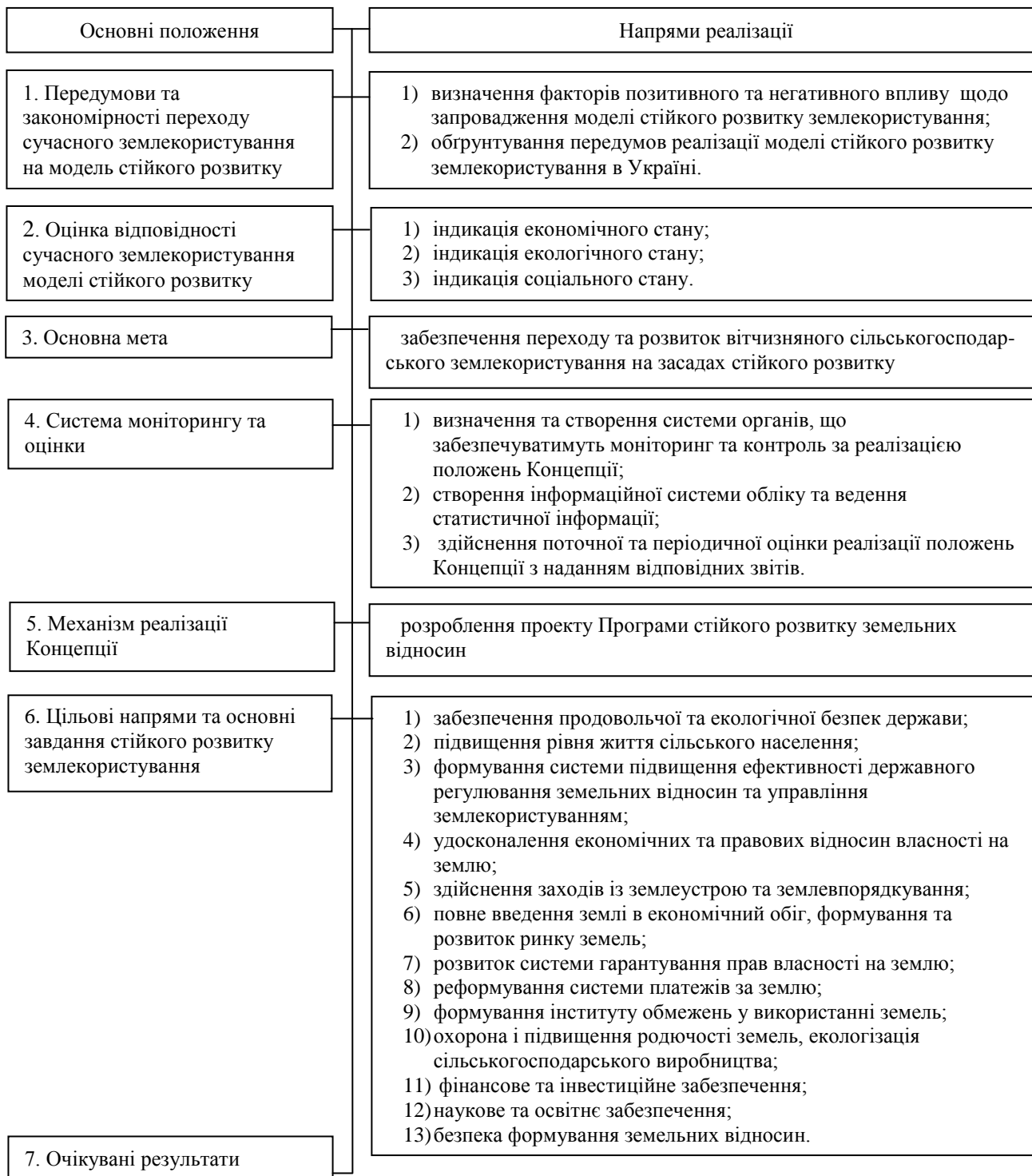

Рис. 1. Основні положення та напрями реалізації Концепції стійкого розвитку землекористування*

* розроблено автором

Отже, на зміну економічному принципу господарювання має прийти соціоекологічний, в основі якого лежить критерій отримання максимального економічного результату при мінімальних затратах і обов'язковому збереженні динамічної рівноваги біосфери. Подібний підхід закладено в Програмі дій «Порядок денний на XXI століття («AGENGA 21»)), основною ідеєю якої є концепції стійкого розвитку як моделі соціально-економічного розвитку.

Порівняно з іншими державами Україна має ряд особливостей щодо запровадження моделі стійкого розвитку землекористування.

До чинників негативного впливу слід віднести [3]:

- переважне застосування екстенсивних методів економічного розвитку;
- найвищий в світі рівень господарського освоєння території;
- відсутність належної екологічної інфраструктури;
- технічна відсталість очисних споруд;
- науково-технологічна відсталість;
- висока частка земельних ресурсів у складі продуктивних сил країни;
- неможливість подальшого розширення площ сільгоспугідь;
- низький рівень продуктивності використання землі;
- стала тенденція до погіршення якості ґрунтів в результаті дії антропогенних факторів (деградація земель);
- високий рівень забруднення ґрунтів;
- низький рівень свідомості суспільства;
- відсутність цілісної екологічної політики держави;
- значне розшарування суспільства (за рівнем доходів);
- низькі демографічні показники.

До факторів, що мають позитивний вплив, можна віднести [3]:

- наявність значного земельно-ресурсного потенціалу (високородючі та великі за площею ґрунти);
- значне різноманіття ґрунтового покриву та природно-кліматичних умов;
- забезпеченість земельними ресурсами в достатній мірі, здатними до

відновлення та самоочищення;

- за територією Україна займає друге місце в Європі;
- висока місткість по біокліматичному потенціалу для життя людей;
- зручне географічне та геополітичне розташування території;
- високий рівень забезпеченості сільгоспугіддями населення;
- незавершеність земельної реформи;

В Україні ще нестворені в повній мірі необхідні передумови переходу на модель стійкого розвитку землекористування, з цією метою необхідно вирішити ряд проблем. Головними серед них є [4]:

- розробка концепції стійкого розвитку землекористування;
- підготовка висококваліфікованих фахівців;
- поліпшення якості екологічної освіти та виховання;
- підвищення рівня життя соціально незахищених верств населення;
- якісний моніторинг стану та динаміки природних систем;
- забезпечення охорони, відтворення та відновлення земельних ресурсів;
- науково-технічне та технологічне забезпечення сучасного землеробства;
- формування ефективної системи впровадження досягнень НТП
- зниження ресурсоспоживання сучасного технострою.

Разом з тим, вже створено ряд передумов, що сприятимуть переходу в Україні на модель стійкого розвитку землекористування, а саме [4]:

- забезпеченість земельними ресурсами, здатними до відновлення та самоочищення;
- невисокий рівень споживання енергії на душу населення (порівняно з Європейським);
- наявність значного інтелектуального потенціалу.

Головна ціль екологізації землекористування полягає в збереженні оточуючого середовища в стані, що не перевищує межі допустимих екологічних порушень, для забезпечення умов життя теперішнього та майбутніх поколінь людства, що не відповідає принципам сучасного

землекористування в Україні.

Однак це не означає, що перехід до такої моделі в Україні неможливий, навпаки є всі підстави стверджувати (і це доводять результати дослідження) про необхідність і своєчасність такого переходу. Стійкому розвитку держави, і це є суттєвою особливістю України, передує період земельної реформи: зміни форм власності на землю та розвиток різних видів землекористувань. Саме зараз, коли історично закладаються правові та соціальні основи подальшого розвитку сільськогосподарського землекористування, процес переходу на модель стійкого розвитку є найбільш природним і матиме найвищий ефект з найменшими витратами. Так, при реалізації сучасних технологій землеробства, які базуються на концепції стійкого розвитку сільськогосподарського землекористування, Україна може у 2-3 рази збільшити виробництво продукції на душу населення та експортувати продукцію сільського господарства на світовому ринку.

2. Оцінка відповідності сучасного землекористування моделі стійкого розвитку.

Ще донедавна Україна посідала чільне місце серед країн світу за обсягами виробництва сільськогосподарської продукції. За експертними оцінками, при раціональній структурі землекористування і відповідному науковому та ресурсному наповненні сільське господарство нашої держави спроможне забезпечити продуктами харчування 140-145 млн. чол. Натомість за результатами господарювання 2008 року рівень самозабезпеченості основними видами продовольства значно перевищував стовідсотковий бар'єр лише по зерновим, а по м'ясу та м'ясним продуктам, картоплі, плодам, ягодам та винограду взагалі був нижчим від ста. Цілком очевидно, що в нинішніх умовах вирішення проблем, які склалися в галузі землекористування, неможливе без переходу на модель стійкого розвитку.

Оцінка відповідності сільськогосподарського землекористування в Україні умовам стійкого розвитку показала наступне [5-9]:

1) за роки перебудови агропромислового сектора економіки частка

сільського господарства у загальному обсязі валової доданої вартості постійно зменшується, не зважаючи на збільшення інвестицій в основний капітал сільського господарства та постійно зростаючий рівень витрат на виробництво сільськогосподарської продукції;

2) постійно зменшується виробництво сільськогосподарської продукції як у цілому, так і по галузях. Так, у 2008 році порівняно з 1990 роком показник виходу валової продукції сільського господарства (в порівняних цінах 2005 року) в розрахунку на 100 гектарів сільськогосподарських угідь знизився на 29,2%, показник виходу продукції рослинництва – на 3,1%, продукції тваринництва в розрахунку на 100 га сільгоспугідь отримали на 51,0% менше;

3) катастрофічно знижується продуктивність рослинництва, про що свідчить зниження врожайності більшості сільськогосподарських культур, особливо по кормових культурах, адже протягом досліджуваного періоду рівню 1990 року так і не було досягнуто. В середньому щорічне зниження врожайності по групі кормових складало: 6,2 ц з 1 га по кормових коренеплодах; 1,7 ц з 1 га по кукурудзі на силос; 3,6 ц з 1 га по багаторічних травах; 1,9 ц з 1 га по однорічних травах;

4) як наслідок низького рівня ефективності землекористування знижується рентабельність сільськогосподарських підприємств: за період з 1990 по 2008 роки рівень рентабельності знизився майже на 29,2 в.п., в тому числі в галузі рослинництва – на 78,7 в.п., в галузі тваринництва – на 22,1 в.п. Слід також відмітити, що фактична рентабельність виробництва тваринницької продукції була значно нижчою, ніж продукції рослинництва;

5) значно нижчою порівняно з 1990 роком є забезпеченість сільськогосподарських підприємств основними засобами, що свідчить про відсутність у переважної більшості господарств новітніх технологій виробництва продукції;

6) зниження енергетичних потужностей сільськогосподарських підприємств як в цілому (за 1990-2008 роки на 63,4%), так і в розрахунку на 100 га посівної площі (на 42,8%) свідчить, що енергоозброєність праці в сільському

господарстві вкрай низька. В умовах застосування передових технологій такі показники можна було б вважати досягненням, проте в сучасних умовах це свідчить про нерозвиненість технічної бази сільськогосподарських підприємств;

7) вкрай незадовільно вирішується питання збереження та підвищення родючості ґрунтів через різке зниження внесення органічних і мінеральних добрив. Це найближчим часом призведе до катастрофічного зниження врожайності сільськогосподарських культур;

8) практично не поліпшується санітарно-хімічний стан ґрунтів, що свідчить про їх високу забрудненість різними хімічними речовинами, нейтралізація яких природою здійснюється дуже повільно;

9) не здійснюються необхідні заходи по захисту ґрунтів від ерозії, про що свідчить зростання їх площ, особливо сильноеродованих ґрунтів;

10) незадовільно здійснюється рекультивація порушених земель, що не дає можливості їх продуктивного використання;

11) зростають площі засолених земель, що свідчить про недостатнє їх гіпсування;

12) зростає розораність сільськогосподарських угідь, що свідчить про інтенсивне використання ріллі, від чого екологічний стан земель погіршується, а відтак – знижується ефективність землекористування;

13) позитивним є зниження надходження забруднюючих речовин в атмосферу та земельні ресурси. Однак пояснюється це передусім кризовим станом промислового виробництва, а не впровадженням екологобезпечних технологій виробництва;

14) за останні роки зроблено позитивні кроки по розширенню площ заповідників, національних парків, що позитивно вплине на стан довкілля, збереження флори і фауни;

15) екологічний стан землекористування в Україні за минулі роки, особливо після 1990 року, коли розпочалася реформа аграрного сектора економіки, свідчить, що він не відповідає вимогам стійкого розвитку

землекористування. Земля – основний засіб виробництва – із року в рік погіршується, що не може сприяти піднесенню ефективності сільськогосподарського виробництва як у даний час, так і в майбутньому;

16) у сільській місцевості постійно знижується народжуваність населення (в 2008 році порівняно з 1985 роком показник зменшився на 31,1%, серед пострадянських країн Україна має найменше значення індикатора), природний приріст населення (в 2008 році сільське населення зменшилося на 121,6 тис. чоловік проти 37,6 тис. чоловік у 1985 році, тобто рівень смертності зріс більше, ніж у 3 рази) і очікувана тривалість життя при народженні (у чоловіків з 66 років у 1985 році знизилась до 61 року у 1995 році, тобто на 8%; очікувана тривалість життя від народження у жінок також знижувалася, але коливання порівняно з 1985 роком незначні: від 73 до 74 років), зростає смертність населення (в 1985 році вона становила 284,2 тис. чоловік, а в 2008 році – 291,6 тис. чоловік; серед 45-ти країн світу Україна, починаючи з 1990 року і дотепер, має найвищий рівень загального коефіцієнту смертності);

17) зростання показників смертності населення у сільській місцевості пов'язано з багатьма причинами, проте навіть неглибокий аналіз дає можливість з'ясувати основні з них і, як це не прикро, доводить, що в країні, яку в світі вважають «хлібною засікою», кількість виробленої та спожитої селянами продукції постійно зменшується і по більшості видів не задовольняє раціональним нормам споживання. Так, постійно зменшується виробництво основних видів продукції землеробства в розрахунку на одну особу (за 1990-2008 роки обсяг валової продукції сільського господарства в порівняних цінах 2005 року в розрахунку на одну особу зменшився на 19,5%), споживання продуктів харчування не відповідає раціональним нормам (по м'ясу та молоку рівень споживання починаючи з 1995 року не перевищує 60% раціональної норми, по яйцях – 90%, по рибі і рибопродуктам – 87%, по м'ясу і молоку не досягаються навіть мінімальні норми харчування – в 2008 році споживання цих продуктів склало відповідно 85 та 73% мінімальної норми харчування);

18) за роки земельної реформи помітно погіршився стан соціальної

інфраструктури села. У радянські часи об'єкти цієї інфраструктури утримувалися переважно за рахунок сільськогосподарських підприємств. У нових соціально-економічних умовах вони опинились без належного фінансування та управління. За даними дослідження постійно скорочується кількість бібліотек, закладів культури та мистецтва (в 2007 році порівняно з 1985 роком їх кількість зменшилась відповідно на 4 тис. та 5 тис.); дитячих дошкільних закладів взагалі не мають 70% сіл, де проживають діти до 6 років; 51% сіл не мають шкіл, де проживають діти шкільного віку; 41% сіл не мають клубів або будинків культури;

19) значно гірші в Україні, порівняно з європейськими країнами, показники соціально-економічного блоку: частка населення у сільській місцевості із середньодушовими грошовими доходами у місяць, нижчими за прожитковий мінімум, становить 72,8%; квінтільний коефіцієнт фондів (співвідношення грошових доходів 20% найбільш та 20% найменш забезпеченого населення у сільській місцевості) становить 3,5; зростає показник середньодушових грошових витрат населення в сільській місцевості на продукти харчування (в Україні він становить 45,4%, причому порівняно з 1985 роком відбулось його збільшення на 6,2 пункти).

Індикація економічного, соціального та екологічного стану розвитку землекористування в Україні свідчить, що воно не відповідає вимогам стійкого розвитку. Отже, економічний розвиток землекористування в Україні не забезпечив поліпшення екологічних та соціальних показників, не заклав позитивних основ для прийдешніх поколінь.

3. Основна мета.

Основною метою Концепції є забезпечення переходу та розвиток вітчизняного сільськогосподарського землекористування на засадах стійкого розвитку.

4. Система моніторингу та оцінки.

З метою одержання даних про процес та ефективність і реалізацію Концепції буде проводитись поточний моніторинг. Контроль за виконанням

Концепції здійснюють: Національна рада стійкого розвитку, Комітет моніторингу, а також інституції, залучені до провадження діяльності. Моніторинг буде проводитись на основі сформульованих індикаторів стійкого розвитку та фінансових показників забезпечення виконання Концепції.

Індикатори будуть визначати просування, ефективність і дієвість реалізації Концепції відповідно до поставлених цілей.

Комісія до 30 червня кожного року надає річний звіт про реалізацію Концепції. Річні звіти з просування робіт включають наступні елементи:

1) будь-які зміни безпосередніх умов, що мають вплив на умови реалізації Концепції;

2) просування в реалізації Концепції стосовно цілей на основі визначених конкретним продуктів і результатів;

3) інформацію стосовно фінансового забезпечення Концепції;

4) підбиття підсумків поточної діяльності в сфері оцінки;

5) заходи, прийняті Комітетом моніторингу з метою забезпечення якості і дієвості реалізації Концепції, зокрема:

а) моніторинг і оцінка;

б) коротка інформація про основні проблеми, які виникли в управлінні Програмою, а також будь-які дії по їх усуненню, що були здійснені;

в) використання технічної допомоги.

З метою забезпечення моніторингу і оцінки упровадження Концепції буде створено інформаційну систему обліку та ведення статистичної інформації, що функціонуватиме у комп'ютерній формі.

Операційні дані щодо реалізації Концепції отримуватимуться з інституцій, що виконують функції по їх визначенню.

Система проводить обмін даними в електронній формі між інституціями, що беруть участь в реалізації Концепції, використовуючи принципи безпеки.

Реалізація Концепції підлягатиме поточній оцінці і періодичним оцінкам: попередній, середньостроковій і кінцевій. Оцінки мають на меті поліпшення якості, ефективності і дієвості реалізації Концепції.

Попередня оцінка визначає довгострокові потреби та цілі для досягнення, очікувані результати, висновки, отримані з попереднього періоду програмування.

З метою оцінювання ефективності реалізації Концепції буде створена система поточної оцінки. Підбиття підсумку відносно поточної оцінки щодо впровадження Концепції, має бути висвітлено у річному звіті.

Середньострокова оцінка включатиме рекомендації щодо дій, які могли б вплинути на поліпшення реалізації Концепції. Оцінка буде проводитись незалежним експертом.

Кінцева оцінка визначить ступінь використання фінансових коштів, соціально-економічний вплив Концепції. Визначить також чинники, які сприяли успіху або невдачі при реалізації окремих дій і пріоритетів.

Моніторинговий Комітет діятиме у відповідності з приписами Національної ради стійкого розвитку, на основі Концепції і ухвалення про його створення.

Завдання Моніторингового комітету будуть наступними:

- консультування при виборі критеріїв фінансових починань;
- забезпечення періодичного огляду прогресу в здійсненні визначених цілей Концепції;
- аналіз результатів реалізації, особливо в досягненні загальних цілей, передбачених кожним етапом і поточною оцінкою;
- аналіз і затвердження річного звіту про прогрес, а також кінцевого звіту про прогрес здійснення роботи до подання їх в Національну раду стійкого розвитку;
- в окремих випадках може надавати Національній раді стійкого розвитку пропозиції щодо зміни або контролю Концепції.

1. Механізми реалізації Концепції.

На основі Концепції передбачається розроблення проекту Програми стійкого розвитку земельних відносин, в якій буде конкретизовано цілі, пріоритети, напрями, завдання й плани дій щодо стійкого розвитку земельних

відносин на перспективу.

6. Цільові напрями та основні завдання стійкого розвитку землекористування.

Розв'язання проблеми здійснюватиметься шляхом реалізації Концепції за такими напрямками:

- забезпечення продовольчої та екологічної безпеки держави;
- підвищення рівня життя сільського населення;
- формування системи підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин та управління землекористуванням;
- удосконалення економічних та правових відносин власності на землю;
- здійснення заходів із землеустрою та землевпорядкування;
- повне введення землі в економічний обіг, формування та розвиток ринку земель;
- розвиток системи гарантування прав власності на землю;
- реформування системи платежів за землю;
- формування інституту обмежень у використанні земель, пов'язаних з охороною земель, та забезпечення екологічної збалансованості землекористування;
- охорона і підвищення родючості ґрунтів, екологізація сільськогосподарського виробництва;
- фінансове та інвестиційне забезпечення;
- наукове та освітнє забезпечення;
- безпека формування земельних відносин.

7. Очікувані результати.

У результаті виконання Концепції передбачається:

- розв'язати завдання земельної реформи з метою підвищення ефективності та екологічної безпеки використання суспільством земельних ресурсів;
- здійснити раціоналізацію (оптимізацію) землекористування та створити інвестиційне-привабливе і стійке землекористування;

- збільшити надходження від платежів за землю в бюджети всіх рівнів;
- запровадити повноцінний ринок земель, створити умови для отримання землевласниками іпотечного кредиту;
- підвищити ефективність оренди землі в сільському господарстві;
- поліпшити екологічну ситуацію в сільській місцевості;
- збільшити рівень інвестицій.

Висновки з даного дослідження. Реалізація розробленої концепції дозволить наблизити адаптацію земельного законодавства до вимог Європейського союзу щодо охорони та раціонального використання земельних угідь, адже при розробці Концепції стійкого розвитку землекористування враховано: діючі нормативно-правові акти (з метою забезпечення відповідності чинному законодавству та врахування вже існуючих програм та фінансуванню по них); окремі проекти нормативних документів (з метою максимальної відповідності та наближення програми Концепції до Національної стратегії стійкого розвитку); окремі діючі нормативно-правові акти країн Європейського Союзу (з метою запозичення прийнятного досвіду, принципів розробки і реалізації концепції та адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС).

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. №743-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року» [Електронний ресурс] — Режим доступу до журн. : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/743-2009-%D1%80>

2. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 18.01.2008 р. № 121/2008 «Про стан виконання Указу Президента України від 21.11.2005 р. № 1643 «Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель» [Електронний ресурс] — Режим доступу до журн. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002525-08>

3. Котикова О. І. Перехід сільськогосподарського землекористування на модель сталого розвитку в Україні — реалії та перспективи / О. І. Котикова // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — 2007. — Спеціальний випуск 3 (42). — С. 28—33.

4. Котикова О. І. Передумови переходу на модель сталого розвитку / О. І. Котикова // Збірник наукових праць. Економічні науки. — 2008. — Випуск №4. — С. 56—67.

5. Котикова О. І. Тенденції вітчизняного землекористування та закономірності переходу його на модель стійкого / О. І. Котикова // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв, 2008. — Випуск 4 (48). — С.66—70.

6. Котикова О. І. Індикаційна модель стійкого розвитку сільськогосподарського землекористування в Україні / О. І. Котикова // Економічний простір: Збірник наукових праць. — Дніпропетровськ, 2009. — Випуск 22/2. — С.123–130.

7. Котикова О. І. Індикація соціального стану сільськогосподарського землекористування в Україні / О. І. Котикова // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. — 2009. — Випуск 246: В 5 т. — Т. III. — С. 566—574.

8. Топіха І. Н. Індикація економічного стану сільськогосподарського землекористування в Україні / І. Н. Топіха, О. І. Котикова // Регіональні річні збори Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників «Трансформація земельних відносин до ринкових умов господарювання», 22—23 січня 2009 р. : тези допов. — Миколаїв, 2009. — С. 31—32.

9. Котикова Е. И. Индикация экологического состояния сельскохозяйственного землепользования в Украине / Е. И. Котикова // Современный научный вестник: Научно-теоретический и практический журнал. — 2009. — №6 (62). — С. 97—106.

Котикова О.І.

КОНЦЕПЦІЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті запропоновано розроблену автором Концепцію стійкого розвитку сільськогосподарського землекористування в Україні, яка враховує діючі нормативно-правові акти та окремі проекти нормативних документів України та країн Європейського Союзу.

Ключові слова: концепція, стійкий розвиток, землекористування, моніторинг, екологізація.

Котикова Е.И.

КОНЦЕПЦИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье предложен разработанную автором Концепции устойчивого развития сельскохозяйственного землепользования в Украине, которая учитывает действующие нормативно-правовые акты и отдельные проекты нормативных документов Украины и стран Европейского Союза.

Ключевые слова: концепция, устойчивое развитие, землепользования, мониторинг, экологизация.

Kotikova O.I.

THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL LAND USE IN UKRAINE

Annotation. The paper proposes a concept developed by the author of sustainable development of agricultural land in Ukraine, which takes into account existing regulations and separate regulations projects in Ukraine and the European Union.

Keywords: concept, sustainable development, land use, monitoring, and greening.